

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Гусь І.М., Калмикова І.В. Метод проектів // Управління школою. – 2005. – № 5. – с. 8-11.
3. Кагоров Е.Ф. Ещё о методе проектов // Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: Практико-зорієнтований збірник. – К.: “Департамент”, 2003. – с. 412-416.
4. Метод проектів: научно-метод. сб. Сер. Современные технологии университетского образования / Белорусский гос.ун-т. Центр проблем развития образования. Респ. ин-т высш. шк. БГУ. – Минск : РИВШ БГУ, 2003. – Вып. 2. – 240.
5. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пос. дл студ. пед. вузов и системы повышения квалиф. пед. кадров / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Мойсева, А.Е. Петров; под ред. Е.С. Полат. – М.: Изд. центр «Академия», 2002. – 209 с.

УДК: 378.147.15

ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ОВС УКРАЇНИ

Шумський О.Л.

У статті визначено та проаналізовано особливості іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців з урахуванням специфіки їхньої професійної діяльності. Схарактеризовано основні складові іншомовної комунікативної компетентності та обґрунтовано необхідність включення соціокультурного компоненту до змісту навчальних програм з іноземної мови у вищих навчальних закладах МВС України.

Ключові слова: іншомовна підготовка, комунікативна компетентність, соціокультурні знання, мовні засоби.

ОСОБЕННОСТИ ИНОЯЗЫЧНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СОТРУДНИКОВ ОВД УКРАИНЫ

Шумский А.Л.

В статье определены и проанализированы особенности иноязычной подготовки будущих сотрудников правоохранительных органов с учетом специфики их профессиональной деятельности. Охарактеризованы основные составляющие иноязычной коммуникативной компетентности и обоснована необходимость включения социокультурного компонента в содержание учебных программ по иностранному языку в высших учебных заведениях МВД Украины.

Ключевые слова: иноязычная подготовка, коммуникативная компетентность, социокультурные знания, языковые средства.

PECULIARITIES OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF FUTURE OFFICERS OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES OF UKRAINE

Shumskyi O.L.

The peculiarities of foreign language training of the future officers of law enforcement agencies taking into account the specific character of their professional activities are defined and analysed in the paper. The main constituents of foreign language communicative competence are characterized and the necessity of including sociocultural component in the content of foreign language curricula at higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine is substantiated.

Key words: foreign language training, communicative competence, sociocultural knowledge, language means.

В умовах сьогодення, поряд із інтенсифікацією загальних інтеграційних процесів України до європейської та світової спільнот, актуальним є входження нашої держави до європейських та євроатлантичних структур безпеки, зокрема, в рамках розширення спільної діяльності з Інтерполом та Європейським поліцейським офісом (Європолом). Це передбачає організацію та проведення спільних заходів з протидії транснаціональній злочинності; обмін інформацією під час проведення кримінальних та оперативно-розшукових операцій; обмін досвідом

підготовки та проведення спеціальних операцій, спрямованих на ліквідацію терористичних угруповань, а також попередження скоєння терористичних актів; створення програм обміну досвідом професійної підготовки підрозділів спеціального призначення; участі підрозділів МВС у міжнародних миротворчих операціях під егідою ООН тощо. Цим пояснюється значний соціальний попит на висококваліфікованих працівників ОВС з прийнятним рівнем володіння іноземною мовою як засобом професійної комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що, не зважаючи на те, що в центрі уваги багатьох науковців стоїть проблема розробки шляхів удосконалення змісту професійної іншомовної підготовки майбутніх військових фахівців (Т. Брик, Л. Маслак, А. Чирва, Ю. Шмідт), офіцерів-прикордонників (О. Колотуша, Д. Гуляєв, О. Трифонова), службовців МНС (М. Перфілова), юристів (Д. Демченко, О. Мамонова) та спеціалістів у інших галузях, проблема професійної іншомовної освіти майбутніх працівників правоохоронних органів є недостатньо розробленою, що й зумовило вибір теми даної роботи.

Мета статті полягає у з'ясуванні сутності професійної іншомовної компетентності майбутніх правоохоронців, а також виокремленні показників, що характеризують її зміст.

Грунтуючись на даних останніх науково-педагогічних досліджень з питань іншомовної підготовки студентів, можна стверджувати, що кінцевим результатом іншомовного навчання особистості є формування в неї професійної іншомовної компетентності, що інтегрує у собі загальнокультурні, інтелектуальні, соціальні та професійні якості, які уможливають налагодження ділових контактів із зарубіжними колегами, вирішення професійних завдань, а також здійснення ефективного наукового пошуку серед іншомовних фахових джерел [5, с. 161].

Необхідно підкреслити, що під час розробки змісту навчальних програм з іноземної мови за професійним спрямуванням у вищих навчальних закладах МВС України, необхідно враховувати специфіку службово-професійної діяльності правоохоронців та її соціально-професійні характеристики. Так, фахівці з питань професійної підготовки працівників ОВС М. Ануфрієв, О. Бандурка, В. Венедиктов, М. Курко, В. Плішкін, В. Тюріна, Г. Юхновець та інші виокремлюють наступні особливості роботи працівників правоохоронної сфери:

соціально-правова, функціональна та часова регламентація службово-професійної діяльності, взаємовідносин та особистісного розвитку службовців; екстремальність умов виконання професійних обов'язків; високий ступінь відповідальності та обмежений час на прийняття рішень; колективний характер діяльності, що передбачає безпосередню взаємодію між службовцями під час виконання службової діяльності.

Беззаперечним є той факт, що ефективність здійснення професійної діяльності в іншомовному середовищі значною мірою залежить від ступеня сформованості професійної іншомовної комунікативної компетентності працівників ОВС. До основних її складових можна віднести наступні: високий рівень мовленнєвих навичок, що дозволяє вільно сприймати та передавати інформацію під час спілкування; вміння активно слухати; здатність вірно оцінювати співрозмовника як особистість і вибирати релевантну комунікативну стратегію на основі цієї оцінки; вміння обирати модель поведінки, адекватну тій чи іншій ситуації та використовувати її специфіку для досягнення власних комунікативних цілей; знання психологічних прийомів, які уможливають формування у свідомості реципієнта позитивне сприйняття особистості адресанта, тобто правоохоронця.

Крім цього, професійна іншомовна комунікативна компетентність передбачає вміння будувати монологічне мовлення; організувати професійний діалог та керувати його ходом; адекватно перекладати усне мовлення у письмову форму, зокрема, документувати обставини та події, які входять до сфери професійної діяльності; ставити конкретні запитання; обґрунтовувати та вірно формулювати рішення у нормотворчій та правовій практиці; адекватно тлумачити смисл іншомовних вербальних повідомлень, що містять правову інформацію або дані, які мають правове значення; застосовувати спеціальні знання про мову та мовлення з метою найбільш повного вивчення мотивації сфери поведінки або ідентифікації особистості; ефективного використання засобів мови для правового виховання населення [1; 4].

Однією з найголовніших умов реалізації зазначених комунікативних цілей є розуміння та вміння використовувати вербальні та невербальні засоби іншомовного спілкування, адже вони є дієвими інструментами впливу співробітників ОВС як на окрему особистість, так і на суспільство в цілому. Це передбачає знання та дотримання під

час іншомовного комунікативного акту як загальних норм мовленнєвого етикету, так і специфічних, тобто прийнятих лише у даній країні, а саме: чітко та коротко формулювати свої думки та грамотно їх висловлювати; застосовувати адекватні для тієї чи іншої ситуації спілкування, а саме: сталі мовні формули, стереотипні висловлювання та інші мовні засоби у ситуаціях встановлення, підтримання або припинення контакту зі співрозмовником, при необхідності привернути увагу до себе; висловленні подяки, вибачення, схвалення тощо. З цього випливає, що знання мовного етикету, як важливий елемент професійної комунікативної компетентності правоохоронців, становлять основу професійної мовленнєвої культури, адже такі знання мають безпосередній зв'язок з поняттями соціальних норм мовленнєвої поведінки та ввічливості, що визначаються багатьма чинниками, такими як: офіційними та неофіційними відносинами між учасниками мовленнєвого акту, їхнім віком тощо.

Вважаємо доцільним підкреслити також необхідність урахування соціокультурного компоненту у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності курсантів-майбутніх працівників ОВС. Соціокультурна компетентність – це сфера взаємодії мови з культурою. Так, під час кожного мовленнєвого акту суб'єкт мовлення постає у якості особистості з певними етнічними, національними, культурними характеристиками, особливостями світогляду, етичними орієнтирами та ціннісними пріоритетами [2].

У контексті професійної діяльності правоохоронців, структура соціокультурної підготовки має складатися з надання курсантам знань про права людини та народів; нації та національні відносини; національні культури, національні та загальнолюдські цінності; релігійні конфесії та їхні взаємні відносини; міжетнічні та міжконфесійні конфлікти та причини їхнього виникнення.

З огляду на вищезазначене, можна стверджувати, що основою ефективної міжособистісної комунікації представника правоохоронних органів, зокрема, з цивільним населенням має бути толерантність, тобто повага до інших культур, відмінних правил мовленнєвої поведінки, самовираження, специфіки мислення тощо.

Тому, в рамках професійної іншомовної комунікації правоохоронців, як працівників сфери підвищеної мовленнєвої відповідальності,

має бути відведено особливе місце соціолінгвістичній та соціокультурній підготовці.

Узагальнюючи вище сказане, можна визначити, що професійна іншомовна компетентність правоохоронців – це інтегральна якість особистості, яка включає її готовність до використання іноземної мови як засобу формування та вербалізації думок під час спілкування з представниками іншої культури; здатність працювати з фаховою іншомовною інформацією, а також ефективно здійснювати професійну діяльність в умовах іншомовного комунікативного середовища.

Таким чином, можна виокремити наступні компоненти професійної іншомовної компетентності майбутніх працівників ОВС: мовні знання; знання професійного іншомовного тезаурусу; знання правил та норм професійного спілкування, характерних для країни, мова якої вивчається; культурознавчі та лінгвістичні знання про особливості рідної та іншої культурної спільноти; іншомовні мовленнєві уміння та навички; здібності та практичний досвід використання мовних засобів побудови висловлювань у відповідності з нормами мови та з урахуванням характеру конкретної ситуації спілкування.

Отже, можна стверджувати, що високий ступінь сформованості професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх працівників ОВС сприятиме конструктивному та результативному професійному спілкуванню, ефективній взаємодії з зарубіжними колегами та громадянами, раціональній організації власної професійної діяльності, а також забезпеченню чіткої та безперебійної роботи органів правоохоронної діяльності на міждержавному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барко В. І. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України: Практичний посібник / В. І. Барко. – К: Київський нац. ун-т внутр. справ, ДП «Друкарня МВС», 2007. – 100 с.
2. Концепція мовної освіти в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: [www.osvita.ua.doc/files/news/132/13273/Concept_L](http://www.osvita.ua/doc/files/news/132/13273/Concept_L).
3. Монастирський В.М. Роль і місце професійно орієнтованих дисциплін у формуванні професійної компетентності майбутніх правоохоронців / В.М. Монастирський [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ippo.dn.ua/assets/Uploads/NSOD/NSD2_2011/mon.pdf.